

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO NR. 5D-2025/2.1-617 PRIŠ LIETUVOS KALĖJIMŲ TARNYBOS ALYTAUS KALĖJIMĄ

2025-08-29 Nr. PA-157
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė 2025 m. gegužės 23 d. gavo X (toliau – Pareiškėjas) skundą (2025 m. gegužės 28 d. ir 2025 m. liepos 7 d. skundą papildančią informaciją) dėl Lietuvos kalėjimų tarnybos Alytaus kalėjimo (toliau – Alytaus kalėjimas) pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su Pareiškėjo darbinės veiklos nutraukimu ir supažindinimu su Alytaus kalėjimo viršininko 2025 m. kovo 25 d. sprendimu Nr. NĮ-18-457 dėl Pareiškėjo darbinės veiklos nutraukimo (toliau – Skundas).

2. Pareiškėjas Skunde nurodo:

2.1. „Šią dieną t. y. 2025-05-23 d. tik gavau supažindinimą jog mane atleidžia iš darbo. Atleidimo iš darbo nutartis surašyta atbuline data 2025-03-25 d.“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „[...] Alytaus kalėjimo administracija remiasi išgalvotu pretekstu mane atleisti iš staliaus pareigų, neva ne kartą buvau neadekvataus elgesio, dažnai nebūdavau darbe neva pasišalindavau, bet tokie teiginiai yra išgalvoti kadangi jei taip būtų buvę, tuomet meistras ar vadovybė turėjo mane nuvesti atlikti greituosius šlapimo testus, ar nufilmuoti vaizdo reg. bet stebuklingai to nedarė, kyla klausimas kodėl, vadinasi administracija man leido dirbti „neadekvataus elgesio būsenoje“ arba toleravo mano „pasišalinimus iš darbo vietas“ [...].“

3. Pareiškėjas Seimo kontrolierės prašo ištirti jo Skundą.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierė 2025 m. birželio 4 d. raštu Nr. SE-1073 kreipėsi į LKT, prašydama paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

LKT 2025 m. birželio 27 d. raštu Nr. 1S-4712 Seimo kontrolierę informavo:

4.1. „Pareiškėjas 2025-05-23 pasirašytinai supažindintas su Alytaus kalėjimo viršininko 2025-03-25 sprendimo Nr. NĮ-18-457 „Dėl nuteistojo X darbinės veiklos nutraukimo“ kopija.“

„Pareiškėjas po Alytaus kalėjimo viršininko 2025-03-25 sprendimo Nr. NĮ-18-457 darbinės veiklos (staliaus funkcijų Ūkio aptarnavimo būryje) nevykdė.“

4.2. „[...] Turto valdymo skyriaus specialistas pastebėjo neadekvatų pareiškėjo elgesį, tačiau pareiškėjas nebuvo patikrintas dėl apsvaigimo / neblaivumo. Pažymėtina, kad neadekvatus elgesys šiuo atveju nebuvo sietinas su pareiškėjo galimu apsvaigimu.“

„Pareiškėjas dėl darbinės veiklos drausmės pažeidimų ne vieną kartą buvo įspėtas žodžiu. Atsižvelgiant į tai, kad įspėjimai buvo žodiniai, duomenų, kokiomis dienomis buvo įspėjimai, nėra galimybės.“

„Pareiškėjas nebuvo laikinai nušalintas atsižvelgiant į tai, kad pokalbio metu pažadėdavo nedaryti drausmės pažeidimų ir pakeisti savo elgesį.“

„Pareiškėjui nebuvo skirta nuobauda už Nuteistųjų įtraukimo į darbinę veiklą tvarkos aprašo, patvirtinto Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2022 m. spalio 21 d. įsakymu Nr. V-368, 34.1–34.1 papunkčiuose nurodytus pažeidimus.“

4.3. „Alytaus kalėjimo viršininko 2025-03-25 sprendime Nr. NĮ-18-457 apskundimo tvarka nėra nurodyta, tačiau pareiškėjas 2025-04-03 Alytaus kalėjimo viršininkui pateikė skundą dėl atleidimo iš darbinės veiklos (reg. 2025-04-04, Nr. NPS-18-10939), [...]“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

5. *Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau – BVK) 60 straipsnio „Laisvės atėmimo bausmę atliekančių nuteistųjų darbinės veiklos bausmės atlikimo vietoje arba nuteistųjų užimtumą darbine veikla organizuojančioje įstaigoje sąlygos“ 2 dalis* – „Nuteistųjų darbinė veikla bausmės atlikimo vietoje arba nuteistųjų užimtumą darbine veikla organizuojančioje įstaigoje organizuojama taip: 1) konkrečią darbinę veiklą, kurią nuteistajam pavedama atlikti, taip pat šios veiklos atlikimo pradžią ir pabaigą nustato laisvės atėmimo vietų įstaigos arba nuteistųjų užimtumą darbine veikla organizuojančios įstaigos darbuotojai. [...]“

6. *Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – VAĮ):*

3 *straipsnis „Viešojo administravimo principai“* – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...] 4) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą viešojo administravimo subjektams turi būti nustatyti laikantis šio įstatymo nustatytų reikalavimų, o viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; 5) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nuroydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį; [...] 9) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; [...]“

10 *straipsnio „Administracinių sprendimų priėmimas“ 5 dalis* – „Administraciniame sprendime turi būti nurodyta: [...] 5) administracinio sprendimo teisinis ir faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės; 6) administracinio sprendimo motyvai; 7) administracinio sprendimo apskundimo tvarka, nurodant konkrečią skundą nagrinėjančią instituciją ar įstaigą, skundo padavimo terminą ir teisės aktą, reglamentuojantį apskundimo tvarką; [...]“

13 *straipsnio „Administracinio sprendimo ar kitos informacijos įteikimas (paskelbimas)“ 1 dalis* – „Asmeniui, pateikusiam prašymą, ar asmeniui, dėl kurio galimai pažeistų teisių ir teisėtų interesų yra pradėta administracinė procedūra, taip pat asmenims, kuriems administracinis sprendimas turi tiesioginį poveikį, ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo administracinio sprendimo priėmimo dienos raštu pranešama apie priimtą administracinį sprendimą pateikiant to sprendimo kopiją, [...]“

7. *Nuteistųjų įtraukimo į darbinę veiklą tvarkos aprašo, patvirtinto Kalėjų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2022 m. spalio 21 d. įsakymu Nr. V-368, (toliau – Aprašas):*

1 *punktas* – „Nuteistųjų įtraukimo į darbinę veiklą tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) nustato arešto ir laisvės atėmimo bausmę atliekančių nuteistųjų įtraukimo į darbinę veiklą sąlygas ir tvarką, leidimo išdavimo už pataisos įstaigos teritorijos ribų laisvės atėmimo bausmę atliekančio nuteistojo vykdymam darbui tvarką, laisvės atėmimo bausmę atliekančių nuteistųjų individualios veiklos organizavimo sąlygas ir tvarką, siekiant mažinti neigiamą kalinimo įtaką, suteikti galimybę nuteistiesiems įgyti žinių, įgūdžių ir kvalifikacijų, kurios padėtų jiems lengviau integruotis į visuomenę išėjus iš pataisos įstaigos (toliau – laisvės atėmimo vietų įstaiga).“

34 *punktas* – „Nuteistasis yra laikinai nušalinamas nuo darbinės veiklos vykdymo esant šiems pagrindams: 34.1. nuteistajam šurkščiai pažeidus darbuotojų saugos ir sveikatos norminių aktų reikalavimus; 34.2. nuteistajam nevykdant laisvės atėmimo vietų įstaigų darbuotojų teisėtų nurodymų; 34.3. nuteistajam pažeidinėjant darbo tvarkos taisykles, nesilaikant laisvės atėmimo vietų įstaigoje nustatyto režimo reikalavimų; 34.4. laisvės atėmimo vietų įstaigos vadovo ar jo įgalioto asmens motyvuotu pranešimu.“

35 *punktas* – „Nuteistasis, atlikęs Aprašo 34.1-34.3 papunkčiuose nurodytus pažeidimus, yra įspėjamas. Jei šis pažeidimas pakartojamas ar padaromas naujas panašaus pobūdžio pažeidimas, nuteistasis vienai darbo dienai yra nušalinamas nuo darbinės veiklos vykdymo, tai pažymint Nuteistojo užimtumo darbine veikla apskaitos žiniaraštyje, bei surašomas motyvuotas tarnybinis pranešimas laisvės atėmimo vietų įstaigos vadovui.“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

8. *Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) praktika:*

8.1. *LVAT 2014 m. balandžio 9 d. aprobuotame Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos, nagrinėjant bylas dėl bausmių vykdymo ir kardomojo suėmimo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų viešojo administravimo srityje, apibendrinime yra nurodęs:*

„Laisvės atėmimo institucijų sprendimuose turi būti aiškiai nurodyti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįsti sprendimo motyvai, kurie, be kita ko, atitiktų Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnyje numatytus reikalavimus (2011 m. balandžio 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-2876/2011).“

8.2. *2012 m. gegužės 31 d. sprendime* pažymėta, kad gero administravimo (atsakingo valdymo) principas savo ruožtu apima ir asmens teisę į pagrįstą (faktais bei teisės normomis) bei motyvuotą administracinį sprendimą (žr. *LVAT 2012 m. gegužės 31 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁶⁰²-2112/2012*).

8.3. *2013 m. balandžio 22 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. A⁶⁰²-658/2013* pažymėta: „Viešojo administravimo subjektas, priėmęs negatyvias pasekmes sukeltą sprendimą, turi pareigą jį pagrįsti tiek teisiniais, tiek faktiniais argumentais, t. y. nurodyti priežastis, lėmusias neigiamo sprendimo priėmimą [...]“

8.4. *2015 m. rugsėjo 8 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. A-2494-438/2015* pažymėta: „[...] viešojo administravimo subjektas, privalo vadovautis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme įtvirtintais principais, *inter alia* įstatymų viršenybės ir objektyvumo principais, lemiančiais viešojo administravimo subjekto pareigą priimant sprendimus veikti pagal teisės aktuose jiems nustatytas teises ir pareigas, bei savo sprendimą pagrįsti tokiu būdu, jog nekiltų abejonių dėl šio sprendimo rezultato.“

8.5. *2015 m. rugsėjo 2 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. A-2760-492/2015* pažymėta: „[...] sprendimo nemotyvavimas negali būti grindžiamas viešojo administravimo

subjektui suteikta diskrecija. Pažymėtina, kad naudodamasi suteikta diskrecija valdžios institucija negali pažeisti imperatyvių teisės normų, teisės principų, diskrecija negali būti aiškinama kaip paneigianti viešojo administravimo subjekto pareigą pagrįsti savo priimamus sprendimus.“

8.6. *LVAT praktikos taikant VAĮ normas apibendrinime, kuriam buvo pritarta LVAT teisėjų 2016 m. birželio 1 d. pasitarime, yra nurodęs:*

„[...] individualiame administraciniame akte turi būti nurodomi pagrindiniai faktai, argumentai ir įrodymai, pateikiamas teisinis pagrindas, kuriuo viešojo administravimo subjektas rėmėsi priimdamas administracinį aktą; motyvų išdėstymas turi būti adekvatus, aiškus ir pakankamas. Ši teisės norma siejama su teisėtumo principu, pagal kurį reikalaujama, kad viešojo administravimo subjektai savo veikla nepažeistų teisės aktų, kad jų sprendimai būtų pagrįsti, o sprendimų turinys atitiktų teisės normų reikalavimus (žr., pavyzdžiui, 2011 m. birželio 27 d. išplėstinės teisėjų kolegijos sprendimą byloje Nr. A⁵⁵⁶-336/2011; [...].“

8.7. *2012 m. rugpjūčio 31 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. AS⁵²⁰-592/2012; 2012 m. rugsėjo 21 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. AS⁴⁹²-440/2012; 2013 m. rugsėjo 11 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. AS⁸⁵⁸-753/2013; 2015 m. balandžio 1 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. eAS-587-438/2015), LVAT praktikos taikant VAĮ normas apibendrinime, kuriam buvo pritarta LVAT teisėjų 2016 m. birželio 1 d. pasitarime, yra nurodęs:*

„Administracinio akto apskundimo tvarkos neišaiškinimas tinkamai nesiderina su geru viešuoju administravimu bei Konstitucijoje įtvirtintu principu, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, gali suvaržyti asmens teisę kreiptis į išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka instituciją ar teismą. Apskundimo tvarkos individualiame administraciniame akte nenurodymas (neišaiškinimas) gali būti laikomas priežastimi, objektyviai sukliudžiusiai pareiškėjui kreiptis į teismą laiku.“

Tyrimo išvados

9. Pareiškėjas Skunde nurodė, kad Alytaus kalėjimo viršininko 2025 m. kovo 25 d. sprendimu Nr. NĮ-18-457 nuo 2025 m. kovo 24 d. buvo atleistas iš staliaus pareigų, tačiau su minėtu sprendimu pasirašytinai buvo supažindintas ir jo kopiją gavo tik beveik po dviejų mėnesių. Be to, Pareiškėjas teigia, kad buvo atleistas nepagrįstai, nenurodyti konkretūs darbinės veiklos drausmės pažeidimai dėl kurių Pareiškėjo darbinė veikla nutraukta.

10. Skundo tyrimo metu LKT Seimo kontrolierę informavo, kad Pareiškėjo darbinės veiklos metu LKT Turto valdymo skyriaus specialistas ne vieną sykį pastebėjo neadekvatų Pareiškėjo elgesį, tačiau neadekvatus elgesys šiuo atveju nebuvo sietinas su Pareiškėjo galimu apsvaigimu, todėl Pareiškėjas nebuvo patikrintas dėl apsvaigimo (neblaivumo). Pareiškėjas dėl darbinės veiklos drausmės pažeidimų ne kartą buvo įspėtas žodžiu. Kadangi pokalbio metu pažadėdavo nedaryti drausmės pažeidimų ir pakeisti savo elgesį, Pareiškėjas nebuvo laikinai nušalintas nuo darbinės veiklos.

Pareiškėjas su Alytaus kalėjimo viršininko 2025 m. kovo 25 d. sprendimu Nr. NĮ-18-457 dėl Pareiškėjo darbinės veiklos nutraukimo pasirašytinai supažindintas 2025 m. gegužės 23 d., tačiau po minėto sprendimo priėmimo darbinės veiklos (staliaus funkcijų Ūkio aptarnavimo būryje) nevykdė. Nuo 2025 m. balandžio 3 d. Pareiškėjas dėl jo darbinės veiklos nutraukimo teikė skundus ir prašymus Alytaus kalėjimo viršininkui bei Seimo kontrolieriui.

11. Atsižvelgiant į tyrimo metu analizuotą informaciją, teisinį reglamentavimą, išvados bus pateikiamos išskiriant šias dalis:

11.1. dėl Alytaus kalėjimo viršininko 2025 m. kovo 25 d. sprendimo Nr. NĮ-18-457 dėl Pareiškėjo darbinės veiklos nutraukimo atitikimo teisės aktų reikalavimus;

11.2. dėl Alytaus kalėjimo pareigūnų veiksmų (neveikimo), nesupažindinant Pareiškėjo su administraciniu sprendimu dėl jo darbinės veiklos nutraukimo.

Dėl Alytaus kalėjimo viršininko 2025 m. kovo 25 d. sprendimo Nr. NĮ-18-457 dėl Pareiškėjo darbinės veiklos nutraukimo atitikimo teisės aktų reikalavimus

12. BVK nustatyta, kad konkrečią darbinę veiklą, kurią nuteistajam pavedama atlikti, taip pat šios veiklos atlikimo pradžią ir pabaigą nustato laisvės atėmimo vietų įstaigos arba nuteistųjų užimtumą darbine veikla organizuojančios įstaigos darbuotojai. Laisvės atėmimo bausmę atliekančių nuteistųjų įtraukimo į darbinę veiklą sąlygas ir tvarką nustato Aprašas.

Viešojo administravimo subjektas (nagrinėjamu atveju – Alytaus kalėjimas), priimdamas administracinį sprendimą (šiuo atveju – administracinį sprendimą dėl Pareiškėjo darbinės veiklos nutraukimo), be specialiųjų teisės nuostatų, taip pat privalo laikytis VAĮ įtvirtintų bendrųjų reikalavimų bei viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, tarp jų įstatymo viršenybės, išsamumo ir objektyvumo principų. VAĮ 10 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad administracinis sprendimas turi būti pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų nuostatomis, taip pat turi būti nurodyta administracinio sprendimo apskundimo tvarka.

Asmens teisę į pagrįstą (faktais bei teisės normomis) bei motyvuotą administracinį sprendimą ne kartą yra akcentavęs ir LVAT (šios pažymos 8 punktas). Tais atvejais, kai administracinis sprendimas yra priimamas ankstesnio procedūrinio dokumento (nagrinėjamu atveju – tarnybinio pranešimo) pagrindu ir tas procedūrinis dokumentas yra nurodytas administraciniame sprendime, kaip jo sudėtinė (motyvuojamoji) dalis, administraciniame sprendime jo motyvai gali būti nedetalizuojami, tačiau tokiu atveju nustatytos faktinės aplinkybės, kuriomis grindžiamas administracinis sprendimas, turi būti nurodytos procedūriniame dokumente. LVAT yra pažymėjęs, kad individualiame administraciniame akte ir (arba) procedūriniame dokumente, kurio pagrindu priimamas individualus administracinis aktas, turi būti nurodomi pagrindiniai faktai, argumentai ir įrodymai, kuriais viešojo administravimo subjektas rėmėsi priimdamas tą administracinį sprendimą; motyvų išdėstymas turi būti adekvatus, aiškus ir pakankamas, tai yra sprendimas turi būti pagrįstas tokiu būdu, jog nekiltų abejonių dėl tokio sprendimo rezultato.

LVAT taip pat yra pažymėjęs, kad viešojo administravimo subjekto priimto sprendimo nemotyvavimas negali būti grindžiamas viešojo administravimo subjektui suteikta diskrecija. Naudodamasi suteikta diskrecija valdžios institucija negali pažeisti imperatyvių teisės normų ir teisės principų, diskrecija negali būti aiškinama kaip paneigianti viešojo administravimo subjekto pareigą pagrįsti savo priimamus sprendimus.

Kartu pažymėtina, kad administraciniame sprendime nurodomas teisinis pagrindas, kuriuo viešojo administravimo subjektas remiasi priimdamas tą sprendimą, turi būti susijęs su nustatytomis faktinėmis aplinkybėmis; turi būti aišku, kaip pasireiškė vienos ar kitos sprendime nurodytos normos pažeidimas. Administracinio sprendimo pagrindimas vien procedūrinio pobūdžio teisės normomis, nenurodant materialaus pobūdžio teisės normų, negali būti laikomas tinkamu reikalavimo pagrįsti administracinį sprendimą teisės aktų normomis įvykdymu.

LVAT praktikoje taip pat pažymima, kad apskundimo tvarkos individualiame administraciniame akte nenurodymas (neišaiškinimas) nedera su geru viešuoju administravimu bei Konstitucijoje įtvirtintu principu, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, ir gali suvaržyti asmens teisę kreiptis į išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka instituciją ar teismą (šios pažymos 8 punktas).

13. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad sprendimas dėl Pareiškėjo darbinės veiklos nutraukimo priimtas vadovaujantis BVK nuostata, suteikiančia laisvės atėmimo vietų įstaigos atitinkamam darbuotojui diskrecijos teisę nustatyti nuteistajam pavestos darbinės veiklos atlikimo pabaigą, ir Aprašu. Tačiau kokią Aprašo nuostatą Pareiškėjas pažeidė ir (arba) kokia Aprašo procedūrinio pobūdžio teisės norma vadovaujantis sprendimas priimtas, jame nenurodoma. Tai akivaizdžiai neatitinka įstatymo viršenybės bei išsamumo principų, kuriais privalo vadovautis viešojo administravimo subjektai, priimdami administracinius sprendimus.

Sprendimas dėl Pareiškėjo darbinės veiklos nutraukimo grindžiamas LKT Turto valdymo skyriaus specialisto 2025 m. kovo 24 d. tarnybiniu pranešimu Nr. LV-22101. Siūlymas Pareiškėją atleisti iš užimamų pareigų motyvuojamas tuo, kad Pareiškėjas „jam pavestus darbus atlieka nepatenkinamai, ne vieną sykį pastebėtas neadekvataus elgesio, dažnai dingsta iš darbo vietos, į duotas pastabas nereaguoja, o š. m. kovo mėn. 21, 22 dienas nebuvo darbe“.

Kaip minėta, laisvės atėmimo bausmę atliekančių nuteistųjų įtraukimo į darbinę veiklą sąlygas ir tvarką nustato Aprašas. Aprašo 35 punkte nustatyta, kad nuteistajam šiurkščiai pažeidus darbuotojų saugos ir sveikatos norminių aktų reikalavimus, nevykdant laisvės atėmimo vietų įstaigų darbuotojų teisėtų nurodymų arba pažeidinėjant darbo tvarkos taisykles, nesilaikant laisvės atėmimo vietų įstaigoje nustatyto režimo reikalavimų jis yra įspėjamas. Jei pažeidimas pakartojamas ar padaromas naujas panašaus pobūdžio pažeidimas, nuteistasis vienai darbo dienai yra nušalinamas nuo darbinės veiklos vykdymo, tai pažymint Nuteistojo užimtumo darbine veikla apskaitos žiniaraštyje, bei surašomas motyvuotas tarnybinis pranešimas laisvės atėmimo vietų įstaigos vadovui.

Skundo tyrimo metu LKT informavo, kad Pareiškėjas dėl darbinės veiklos drausmės pažeidimų ne vieną kartą buvo įspėtas žodžiu, tačiau kada ir kokie pažeidimai buvo padaryti, kada ir kuo pasireiškė neadekvatus Pareiškėjo elgesys nėra užfiksuota. Pareiškėjui taip pat nebuvo taikytos Apraše už darbo tvarkos taisyklių pažeidimą ar laisvės atėmimo vietų įstaigų darbuotojų teisėtų nurodymų nevykdymą numatytos nuobaudos ar kitos sankcijos.

Tarnybinio pranešimo, o kartu ir administracinio sprendimo dėl Pareiškėjo darbinės veiklos nutraukimo motyvai apsiribojo tik viena konkrečia faktine aplinkybe, tai yra, kad 2025 m. kovo 21 ir 22 d. Pareiškėjas nebuvo darbe. Nors ši aplinkybė yra reikšminga ir diskrecijos teisę turinčio pareigūno gali būti pripažįstama, kaip pagrindas atleisti nuteistąjį iš užimamų pareigų, pažymėtina, kad tinkamas ir pakankamas faktų, argumentų ir teisės normų, kuriomis viešojo administravimo subjektas rėmėsi priimdamas administracinį aktą, nurodymas yra būtina sąlyga teisėtumo, išsamumo, objektyvumo principų įgyvendinimui.

Todėl Seimo kontrolierė LKT direktoriui rekomenduoja atkreipti pareigūnų dėmesį į tai, kad konstatuojant pažeidimus, kuriais grindžiamas negatyvias pasekmes nuteistajam sukeliantis administracinis sprendimas, jie turi būti tiksliai ir aiškiai apibrėžti, aiškiai apibūdintos faktinės situacijos, kuriomis motyvuojamas toks administracinis sprendimas. Kartu būtina užtikrinti, kad faktinės aplinkybės būtų susietos su konkrečiomis teisės normomis.

Skundo tyrimo metu taip pat nustatyta, kad Alytaus kalėjimo viršininko 2025 m. kovo 25 d. sprendime Nr. NĮ-18-457 dėl Pareiškėjo darbinės veiklos nutraukimo nenurodyta apskundimo tvarka. Tokia pareigūnų veikla, kai nesilaikoma VAĮ nustatyto reikalavimo tinkamai nurodyti administracinio akto apskundimo tvarką, nesuderinama su geru viešuoju administravimu bei Konstitucijoje įtvirtintu principu, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, nes, kaip ne kartą yra pažymėjęs LVAT, tokiu elgesiu pareigūnai gali suvaržyti asmens teisę kreiptis į išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka instituciją ar teismą.

Atsižvelgiant į tai, Seimo kontrolierė LKT direktoriui rekomenduoja užtikrinti, kad besąlygiškai būtų laikomasi reikalavimo administraciniame sprendime nurodyti jo apskundimo tvarką.

Įvertinus minėtus Alytaus kalėjimo viršininko 2025 m. kovo 25 d. sprendimo Nr. NĮ-18-457 trūkumus, konstatuotina, kad Pareiškėjo atžvilgiu priimtas administracinis sprendimas nepakankamai argumentuotas (nurodyti motyvai nepagrįsti faktiniais duomenimis), nenurodyta, kokia konkrečiai Aprašo norma vadovaujama, nenurodyta apskundimo tvarka, todėl sprendimas neatitinka VAĮ įtvirtintų reikalavimų bei gero viešojo administravimo principo.

14. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Pareiškėjo Skundo dalis dėl Alytaus kalėjimo pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su Alytaus kalėjimo viršininko 2025 m. kovo 25 d. sprendimo Nr. NĮ-18-457 pagrindu, bei nurodant minėto administracinio sprendimo apskundimo tvarkos, yra pagrįsta.

Seimo kontrolierė kartu atkreipia dėmesį į Aprašo blanketines teisės normas, kurios nukreipia į nebegaliojančius teisės aktus (pvz., Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2020 m. sausio 21 d. įsakymą Nr. 1R-25 „Dėl Pataisos įstaigų ir tardymo izoliatorių vidaus tvarkos taisyklių patvirtinimo“) arba kito teisės akto neaktualios redakcijos punktus. (pvz., BVK) ir rekomenduoja LKT direktoriui peržiūrėti ir pakeisti Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2022 m. spalio 21 d. įsakymą Nr. V-368 „Dėl Nuteistųjų įtraukimo į darbinę veiklą tvarkos aprašo patvirtinimo“ taip, kad šio teisės akto nuostatos atitiktų kituose teisės aktuose nustatytą reglamentavimą.

Dėl Alytaus kalėjimo pareigūnų veiksmų (neveikimo), nesupažindinant Pareiškėjo su administraciniu sprendimu dėl jo darbinės veiklos nutraukimo

15. Vadovaujantis VAĮ nuostata, asmeniui, kuriam administracinis sprendimas turi tiesioginį poveikį, ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo administracinio sprendimo priėmimo dienos raštu pranešama apie priimtą administracinį sprendimą pateikiant to sprendimo kopiją (šios pažymos 5 punktą).

16. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas su Alytaus kalėjimo viršininko 2025 m. kovo 25 d. sprendimu Nr. NĮ-18-457 dėl Pareiškėjo darbinės veiklos nutraukimo raštiškai supažindintas ir sprendimo kopija jam įteikta tik 2025 m. gegužės 23 d., tai yra praėjus beveik dviem mėnesiams nuo sprendimo priėmimo dienos. Šį faktą pripažino ir LKT administracija.

Nors LKT nurodo, kad po minėto administracinio sprendimo priėmimo Pareiškėjas darbinės veiklos (staliaus funkcijų Ūkio aptarnavimo būryje) nevykdė ir nuo 2025 m. balandžio 3 d. dėl jo darbinės veiklos nutraukimo teikė skundus ir prašymus, tačiau LKT nepateikė įrodymų, kad su administraciniu sprendimu Pareiškėjas buvo supažindintas tinkamai, tai yra teisės aktų nustatyta tvarka.

Tokie pareigūnų veiksmai (neveikimas), kai asmuo, kuriam administracinis sprendimas turi tiesioginį poveikį, nedelsiant arba ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo administracinio sprendimo priėmimo dienos tinkamai neinformuojamas apie priimtą administracinį sprendimą pateikiant to sprendimo kopiją, pažeidžia teisės aktų reikalavimus ir nesiderina su atsakingo valdymo (gero administravimo) principu, įpareigojančiu valstybės institucijas dirbti rūpestingai ir atidžiai, todėl Pareiškėjo Skundo dalis dėl Alytaus kalėjimo pareigūnų veiksmų (neveikimo), laiku nesupažindinus Pareiškėjo su jam tiesioginį poveikį turinčiu administraciniu sprendimu, pripažįstama pagrįsta.

SEIMO KONTROLIERĖS SPRENDIMAI

17. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X Skundo dalį dėl

Alytaus kalėjimo pareigūnų veiksmų (neveikimo), tinkamai nepagrindus administracinio sprendimo dėl Pareiškėjo darbinės veiklos nutraukimo, nenurodžius administracinio sprendimo apskundimo tvarkos, pripažinti pagrįsta.

18. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X Skundo dalį dėl Alytaus kalėjimo pareigūnų veiksmų (neveikimo) per teisės aktuose nustatytą terminą nesupažindinus Pareiškėjo su jam tiesioginį poveikį turinčiu administraciniu sprendimu, pripažinti pagrįsta.

SEIMO KONTROLIERĖS REKOMENDACIJOS

19. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 7, 14 ir 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė LKT direktoriui rekomenduoja:

19.1. nurodyti Pareiškėjui konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis vadovaujantis priimtas sprendimas dėl Pareiškėjo darbinės veiklos nutraukimo, ir pateikti informaciją, kaip minėtas sprendimas gali būti skundžiamas;

19.2. imtis priemonių, kad visi administraciniai sprendimai būtų tinkamai pagrįsti: nurodytas administracinio sprendimo teisinis (nurodant konkrečias teisės aktų nuostatas) ir faktinis (paremtas objektyviais duomenimis) pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės, taip pat visuose administraciniuose sprendimuose nurodoma sprendimo apskundimo tvarka;

19.3. imtis priemonių, kad asmenims, kuriems administracinis sprendimas turi tiesioginį poveikį, apie priimtą administracinį sprendimą būtų pranešta ir sprendimo kopija įteikta, kaip nustatyta Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme;

19.4. peržiūrėti ir pakeisti Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2022 m. spalio 21 d. įsakymą Nr. V-368 „Dėl Nuteistųjų įtraukimo į darbinę veiklą tvarkos aprašo patvirtinimo“ taip, kad šio teisės akto nuostatos atitiktų kituose teisės aktuose nustatytą reglamentavimą.

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė